

ЖИТТЯ УСЕРЕДИНІ "УКРИТТЯ"

Через недоступність багатьох приміщень, понівечених аварією, та високі радіаційні поля, "саркофаг" залишається не завжди передбачуваним. Водночас у доступних місцях "Укриття" група оперативного персоналу цілодобово контролює ситуацію за допомогою спеціальних приладів. Вона складається з представників основних служб, які відповідають за поточну експлуатацію споруди і здійснюють дозиметричний контроль і допуск персоналу, забезпечують роботу контрольно-вимірвальних приладів, виконують операції пилопридушення. Усі вони, як кажуть, "із закритими очима" знають доступні місця об'єкта й безпечні маршрути через лабіринти пошкоджених конструкцій. Журналісту журналу "Insight" Володимиру Костенку пощастило отримати доступ в "Укриття" і з'ясувати, що відбувається за стінами "саркофага".

Кожний, хто прямує в "саркофаг", має пройти повне перевдягання. Робимо це і ми разом із моїм супутником керівником експлуатаційного відділу Об'єкта "Укриття" Сергієм Клепиковим. Ми перевдягаємось – міняємо свій звичний одяг на білий робочий у приміщенні санітарного перепускника.

І що ж усередині?

Опинившись під покривом "Укриття", прямуємо до пункту допуску персоналу, де розмістилася служба радіаційної безпеки. Тут ми отримуємо індивідуальні дозиметри, а потім нас бере під свою опіку начальник зміни Олександр Хімач. Він "хазяйнує" усередині "Укриття" і керує усіма оперативними роботами.

Олександр розповідає про роботу своїх підопічних: "Ми маємо гарантувати безпечну експлуатацію об'єкта згідно з вимогами нормативних документів. Упродовж років, що минули після аварії, на блоці було встановлено багато устаткування й пристроїв, важливих для підтримки його безпечного стану, разом із системами пилопридушення, накопичення та видалення рідких радіоактивних відходів, контрольно-вимірвальними приладами і, звичайно ж, відповідним електрообладнанням.

"Не буде перебільшенням сказати, що скрізь на забруднених ділянках лежать тонни радіоактивного пилу, тому винятково важливу роль у безпеці об'єкта відіграє установка для придушення радіоактивного пилу. За регламентом ми вмикаємо її щомісяця. Через "душові" форсунки з-під покрівлі "саркофага" спеціально підібрані хімічні реагенти розбризкуються у розвал зруйнованого реактора, зв'язуючи пил до купи і зменшуючи аерозольне забруднення".

В оперативній зміні працюють її начальник, спеціалісти з радіаційної безпеки, електрики, оператори реакторного відділення, дозиметристи, електромеханіки. "Укриття" – це небезпечний об'єкт", – пояснює Олександр. – "Тут мало бути просто добре підготовленим і досвідченим фахівцем, треба знати ще й географію "Укриття", усі його входи й виходи, усі коридори й складні проходи, прорізані вздовж пошкоджених і захарашених шляхів пересування. Тут ми маємо щось на зразок лабіриту, і наш персонал має пересуватися по ньому таким чином, аби уникати зайвих дозових навантажень. Це важко пояснити, але вони повинні тонко "відчувати" "Укриття" в усіх його проях".

Більшість спостережних робіт є рутинними, та чи здаються вони монотонними Олександрові? "Звичайно ж, ні! Мені доводиться бувати у всіх доступних приміщеннях зруйнованого реактора і перевіряти їх стан. І хоч у цілому ситуація виглядає стабільною, це не означає, що можна заспокоїтись. "Укриття" старіє й безповоротно деградує, а тому потребує постійного контролю, подальшого вдосконалення засобів внутрішнього спостереження. І чим швидше розпочнуться стабілізаційні роботи і реконструкція об'єкта, тим більше буде впевненості у тому, що ми зможемо уникнути серйозних неприємностей".

Петро Сугоняко відповідає за обслуговування систем контролю за станом паливовмісних матеріалів (ПВМ). Він пояснив, що найбільша небезпека чатує на нас у зруйнованому басейні витримки ядерного палива поруч із реактором. Саме тут спостерігається найвища потужність експозиційної дози понад 3000 рентгенів на годину. А яка ж найвища температура у "саркофазі"? "За минулі роки паливовмісні маси значно охолоди. Протягом останніх десяти років температура тримається стабільною, максимальне її значення не перевищує 40°C. Утім, системи контролю за станом ПВМ, як і саме "Укриття", з часом старіють і виходять з ладу. У ході реалізації плану SIP запланована їх заміна новим сучасним обладнанням".

... Покидаючи "саркофаг", здаю на пункті допуску індивідуальний дозиметр. Потужність моєї дози дорівнює 0,01 мЗв/год і складає половину денної норми.

Ручні операції по придушенню пилу. Без виконання цих рутинних робіт аерозольне забруднення викликало б необхідність у повному комплекті дихального апарату

Фотоматеріали надані Інформаційно-представницьким відділом ЧАЕС